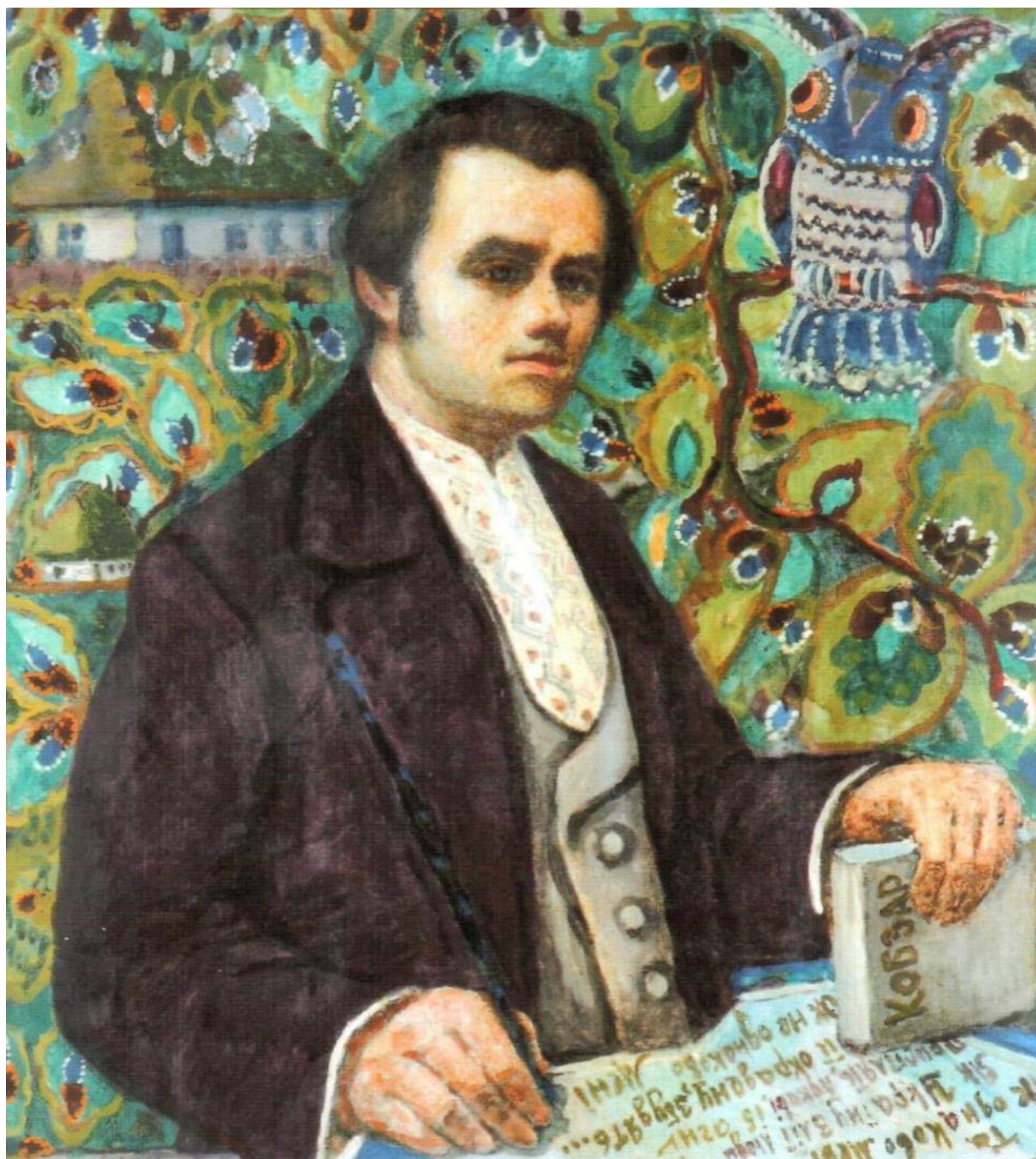

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКІ СТУДІЇ**Борисенко О. Є. (м. Запоріжжя)****Портрет Т. Г. Шевченка з фондозбірки
Національного заповідника «Хортиця»**

Нариси з життя талановитих українських митців Леоніда Яворського і Єлизавети Миронової, яких вдячні запорожці згадують у Шевченківські дні

Портрет Т. Г. Шевченка. Л. Ф. Яворський, Є. Ф. Миронова. 1989 р. Полотно; о. 93×84.

Як відомо, влітку 1843 року 29-річний Тарас Шевченко по довгій перерві відвідав Україну. Серед духовно близьких йому місць був і острів Хортиця, який ще з дитинства уособлював для нього славне минуле України, пов'язане із запорозьким козацтвом. Добре відомо, яке враження справили на Шевченка ті відвідини, що відгукнулись гірким листом до Якова Кухаренка.

Вшановуючи великого Кобзаря, адміністрація Державного історико-культурного заповідника «Хортиця» (нині – Національний заповідник «Хортиця»), як згадує колишня завідувача відділом Музею історії запорозького козацтва – Тамара Костянтинівна Шевченко, запропонувала двом відомим художникам-киянам, пов'язаним із Запорізьким краєм, Леоніду Федоровичу Яворському та Єлизаветі Федорівні Мироновій, написати портрет Тараса Шевченка на згадку про відвідини поетом нашого острова. Прохання було виконано – портрет був написаний у 1989 році, а в наступному році надійшов до фондів заповідника [2, 66].

На портреті поет зображений до пояса у розвороті у три чверті з «Кобзарем» у лівій руці і пензлем у правій, яким він тільки-но закінчив писати слова на великому аркуші паперу, що лежить перед ним: «Та не однаково мені, як Україну злії люди присплять, лукаві, і в огні її окраденую збудять... Ох, не однаково мені». Шевченко вбраний у вишиванку, сірий жилет та чорний сюртук. Л. Ф. Яворський, який малював поета, зобразив його обличчя дуже схожим на широко відомий автопортрет Тараса Григоровича, написаний ним у 1840-му році. На відміну від автопортрета, сповненого романтики, написаного під впливом творчості геніального вчителя молодого Тараса – Карла Брюллова, Л. Яворський зобразив поета, який глибоко співпереживає нещасливій долі своєї батьківщини, про що свідчать не тільки рядки з його твору, присвяченого Україні, але й глибока зморшка між бровами і сумні очі.

Л. Ф. Яворський не випадково «одягнув» молодого Шевченка у вишиванку та жилетку із сюртуком, натякаючи на певні етапи в його біографії. Ліворуч, за спиною Шевченка, дві білі хатинки-мазанки. Позостале тло картини заповнене характерним для творчості Є. Ф. Миронової рослинним візерунком з улюбленим символом художниці – мудрою совою. У лівому нижньому куті портрета напис: «Л. Яворський, Л. Миронова». Портрет написаний на полотні олійними фарбами, має розмір: 93×84 см.

Перегорнемо сторінки біографій авторів портрета.

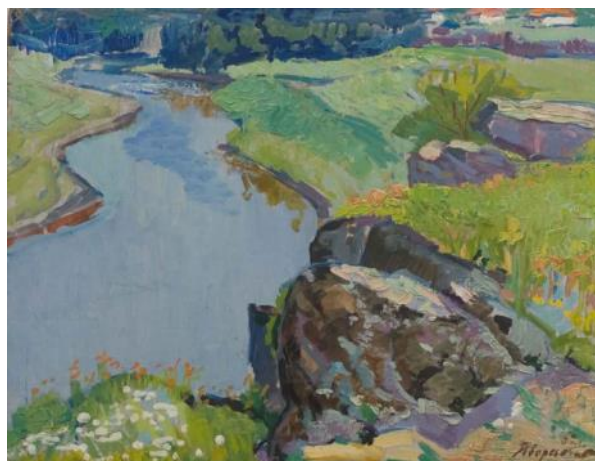
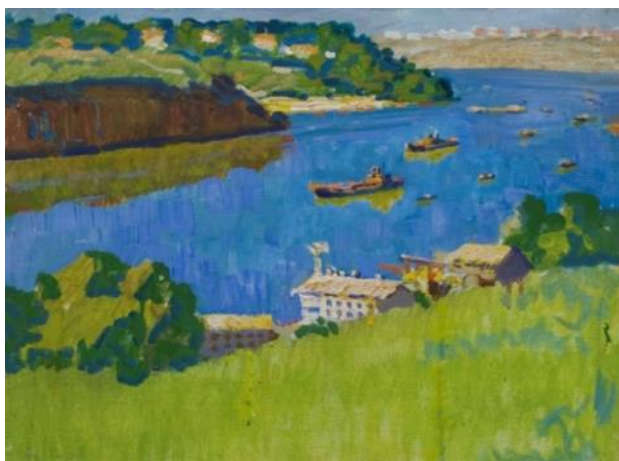
Леонід Федорович Яворський народився 25 грудня 1925 року в селі Новогригорівці Лисогірського району Миколаївської області в родині службовця. У 1946 р. демобілізувався з армії, з 1947 по 1952 рік навчався в Одеському художньому училищі, а по його закінченні – у Академії мистецтв у Ризі.

З 1954 р. жив і працював у м. Запоріжжі, де був прийнятий до Запорізького товариства художників. Яворський – постійний учасник обласних виставок. У своїх творах він постає як ліричний пейзажист, варто побачити його «Сутінки», «Біля моря», «Сільська дорога», «Над Дніпром», «Липень на Україні» або «Початок весни». Працюючи у великому промисловому місті, художник віддає данину героїчній праці тисяч людей, завдяки яким повстали такі велетні вітчизняної промисловості як Дніпрогес, заводи-гіганти «Запоріжсталь», «Дніпроспецсталь» і саме індустріальне Запоріжжя.

Л. Яворський. Форт Байди. 1964 р. 57×92, холст, масло

На республіканській виставці 1964 року, присвяченій 150-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка експонувалась робота Л. Ф. Яворського «Форт Байди» (острів поряд з Хортицею). Цей пейзаж був написаний на великому натурному матеріалі, зібраному автором. Художнику вдалось передати суворе минуле цього острова-цитаделі запорозького козацтва [3, 2]. Художник працював як у станковому, так і у декоративному мистецтві.

Роботи Л. Яворського різних років

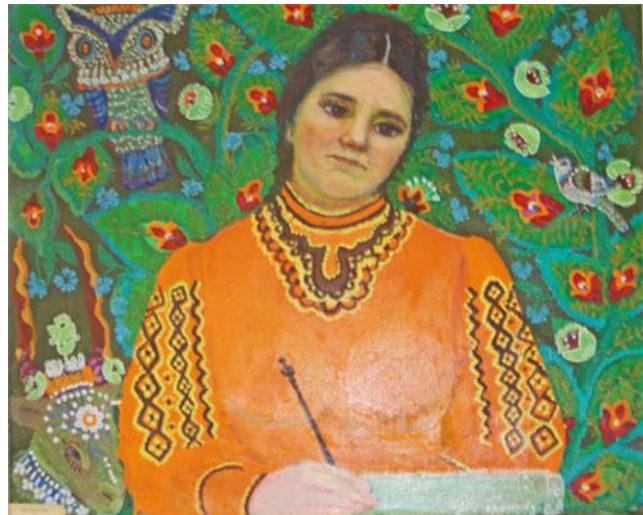
Не зважаючи на те, що Л. Ф. Яворський був учасником обласних, республіканських, всесоюзних та закордонних виставок, а з 1966 року був членом Спілки художників СРСР, в переглянутих довідниках, присвячених діячам культури України нам не вдалось знайти

його прізвища. Можливо, це пояснюється тим, що він, на відміну від більшості, завжди вбирався у вишиванку і розмовляв українською мовою, а ще писав твори на козацьку тематику, що явно не відповідало духу тієї епохи, викликало нерозуміння оточуючих та підозру у влади.

Помер Леонід Федорович Яворський у Києві 1989 року. І цілком можливо, що портрет Тараса Шевченка, про який йдеться, був якщо не останньою, то одною з останніх праць художника.

В Запорізькому художньому музеї зберігається етюд до портрета Л. Ф. Яворського, написаний його колегою запорізьким художником В. К. Гайдуком у 1965 році.

У квітні-травні 2010 року у запорізькій галереї Art L проходила перша посмертна виставка художника під назвою «Повернення», на якій експонувалось близько п'ятдесяти його пейзажів та етюдів. Організацією виставки займалась племінниця Леоніда Федоровича, Лариса Яворська, яка розповіла про те, що твори митця знаходяться у приватних колекціях у Києві, Москві, Амстердамі (Голландія), але, на жаль, неможливо встановити, скільки творів було написано митцем [6, 7]. У сюжеті, відзнятому журналістом телеканалу «Запоріжжя» В. Бабенком, присвяченому відкриттю виставки, йшлося про вплив на творчість Л. Яворського західноєвропейського імпресіонізму, чому він завдячує навчанням в Ризькій Академії мистецтв. Цей вплив відчувається у техніці художника, «якому була властива манера писати роз'єднаним мазком, пастозно на світлі, дуже прозоро в тінях і в яскравій кольоровій побудові» [2, 2].

Набагато довшим і творчо більш щасливим склалось життя **Єлизавети Федорівни Миронової**, якій належить декоративна частина портрета Т. Г. Шевченка.

Вона, як і Тарас Григорович, народилась на Київщині, але у селі Сошникові 27 вересня 1929 року, малювати навчалась самостійно [6, 402].

Образи, які створювала, надихані були материнськими піснями, а ще чарівною природою рідної Київщини, особливо лісами, дібровами. Для маленької Лізи вони сповнені були невимовної краси і таємниці. Уява малювала фантастичних звірів та птахів, що живуть серед такої пишної природи. Стовбури дерев здавалися схожими на якісь фантастичні створіння. Мати, яка і сама вміла гарно розписати хату чи піч, виділяла дочці подоли від старих сорочок, і на тому полотні або на папері незабаром все більш і більш впевнено почали з'являтися яскраві, фантастичні, сповнені оптимізму, радісного світосприйняття твори, хоча дитинство та юність майбутньої художниці припали на війну та повоєнні роки. Вона любила біле тло, яке заповнювала рослинним орнаментом і, перш за все, рожами – улюбленими квітами українського села.

Роботи Єлизавети, від самого початку були традиційними для народних розписів, так званих «мальовок», але при цьому мали яскраво виражену своєрідність, яка виявлялась у тільки їй притаманній кольористиці, композиції, сюжетах. Вона малює для односельців, набуваючи їх визнання. У 1963 році в Київському Будинку народної творчості Є. Миронова вперше представила свої твори – панно, жанрові композиції на розгляд фахівців і отримала схвальну оцінку. Майстрині було рекомендовано познайомитись із творчістю кращих майстрів декоративного розпису України. Насамперед вона побачилась з М. О. Примаченко, потім у музеях Києва знайомилась з творами відомих народних художниць Параски Власенко, Надії Білокінь, Тетяни Пати, Катерини Білокур, лауреатом премії якої їй судилося стати у майбутньому. Це була гарна школа, яка сприяла розквіту самобутньої творчості народної художниці.

Тетяна Кара-Васильєва у статті «Нове слово мистецтвознавця» писала: «Особливий розквіт в цей період (друга половина 1950-х – 1980-і рр.) набуває декоративний розпис. Це, в першу чергу, творчість К. Білокур, Г. Собачко-Шостака, М. Тимченко, Є. Миронової, чисельна група митців з Петриківки» [1, 162].

Миронова Є. «За світ встали козаченьки». 1982

Миронова Є. «Лелека». 1979

Знаменним у творчості художниці стає 1967 рік, коли вона з групою народних митців вперше відвідує Седнів на Чернігівщині. Помітно поглиблюється і ускладнюється зміст її творів. Художниця починає сміливіше вводити у композиції людей і тварин, архітектурні споруди. Старовинна липа, під якою любив відпочивати Кобзар, була сприйнята Мироною, за її власним висловом, «як історичний документ». Вона зображує липу в оточенні молоді порослі як символ безкінечного оновлення.

Художниця малює на папері, картоні технікою акварелі, вживає гуаш, темперу з олією. Крім робіт станкового характеру, працює у різних жанрах. Не випадково, саме їй запрошує відомий український кінорежисер Юрій Ільєнко як художника-декоратора для своєї картини «Вечір на Івана Купала». Плідно і багато працює Є. Ф. Миронова і як ілюстратор дитячих книжок.

У тому ж 1967 році в Києві у Будинку літераторів відбувається перша персональна виставка Є. Ф. Миронової, на якій були присутні відомі художники та письменники, серед них: М. Глущенко, М. Дерегус, В. Касян, Г. Яблонська, Олесь Гончар, М. Бажан, М. Стельмах та А. Малишко. Твори народної художниці отримали високу оцінку. За

рекомендацією Тетяни Яблонської її було прийнято до Спілки художників СРСР. Є. Ф. Миронова переїздить до Києва. Починається новий етап в її житті і творчості.

Ще у Седневі Єлизавета Федорівна познайомилась і заприятелювала з Л. Ф. Яворським. Професійний художник і народна майстриня знайшли багато спільного у своїх поглядах на мистецтво. Це знайомство продовжилось у створенні спільних робіт, у взаємовпливі, а у подальшому – в одруженні.

Ресторан «Курені». 70-ті роки

Ресторан «Курені». 80-ті роки

1968 року відомий київський архітектор А. В. Добровольський запросив Є. Миронову до оформлення ресторану «Курені», який будувався на Дніпрових пагорбах неподалік від Аскольдової могили. На прохання Миронової до участі в оформленні був запрошений Л. Ф. Яворський. Робота над ескізами та картонами тривала два роки. В основу розписів будівель ресторану лягли ілюстрації до відомих українських пісень «Ой, на горі та й жінці жнуть», «За світ встали козаченьки», «Ой, не шуми, луже», які склались у цікаві композиції, що створювали атмосферу затишної української природи, вдало поєднувались з архітектурою будівель доволі екзотичного ресторану. Преса писала, що по відкритті ресторану, відбувалось своєрідне паломництво до цього «новоствореного привабливого куточка міста» [4, 15].

У травні 2011 року автору статті довелося відвідати ресторан «Курені». На жаль, після проведених у наступні роки ремонтів, всі роботи Є. Ф. Миронової та Л. Ф. Яворського були знищені. Їх місце заступили квіткові петриківські розписи, доволі симпатичні, але той світ, який був створений Мироною та Яворським, зник.

У 1969-1972 роках митці працювали над оформленням ресторану «Козачий дозор» у м. Запоріжжі. (архітектор А. Матвієнко). Вони виконали дуже великий обсяг робіт. Одну із зовнішніх стін у внутрішньому дворіку митці прикрасили декоративним панно із шамоту, виконаним у техніці невисокого рельєфу і розпису керамічними фарбами. Його сюжет побудований за мотивами народної пісні «Приїхали до дівчини три козаки в гості». Три вершники зображені у лісі посеред декоративно поданих дерев, на яких сидять птахи, вбрані немов дівчата, – в намисті, з крилами-вишиванками і хвостами-плахтами. Стриманий колорит панно гармонійно поєднується з архітектурним ансамблем споруди.

В інтер'єрі ресторану розміщено три великі живописно-декоративні композиції, виконані в традиціях народного мистецтва, але виразно позначені індивідуальним художнім почерком Є. Миронової. Композиція «Історія запорозького краю» в реалістично-символічних образах розкриває особливості краю: тут і курган, і скіфська

баба, і козаки-запорозці, що відпочивають на траві, і рибалки, ковалі, орачі та садівниці за роботою, дівчина, що напуває корову біля криниці, пара закоханих під яблунею.

Ресторан «Козачий дозор», м. Запоріжжя

В іншому залі майстри розмістили піч-камін, а на стіні навколо печі в техніці розпису по левкасу виконали декоративне панно під назвою «Лісова пісня».

Найбільший – Молодіжний зал прикрасила високохудожня композиція «Свято юності». В цілому ресторан «Козачий дозор» належить до кращих архітектурно-художніх споруд м. Запоріжжя. І в цьому немала заслуга художників Є Миронової та Л. Яворського. Так писав про роботу митців В. Щербак у 1987 році [4, 16].

У лютому поточного року автору тез пощастило потрапити до колишнього ресторану «Козачий дозор», який багато років після свого відкриття тишив запорозців, гостей міста, та подорожуючих трасою Москва-Сімферополь, оскільки стояв у дуже вигідному місці – при виїзді із Запоріжжя, край дороги. Ресторан зазнав краху у важкі 1990-і роки, а у 2000-х роках сталася велика пожежа і вже років десять він перебуває у жахливому стані, хоча має впливового власника. Як не дивно, але більша частина з творів Є. Миронової та Л. Яворського збереглась. Гарно виглядає шамотна композиція у внутрішньому дворіку. У Молодіжному залі з п'яти частин «Свята юності» у дуже поганому стані (сильні осипи фарби) частина, яку умовно можна назвати «Зима». Судячи з опису В. Щербака, втрачена значна частина композиції «Історія запорозького краю», з якої залишилось тільки панно «Лісова пісня». У малому залі втрачено розмальовану піч-камін, а зображення навколо неї, особливо справа, повицвітали і мають осипи. Враховуючи гарний стан стін будівлі, ресторан можна відбудувати, зберігши твори Миронової та Яворського як безсумнівну його окрасу.

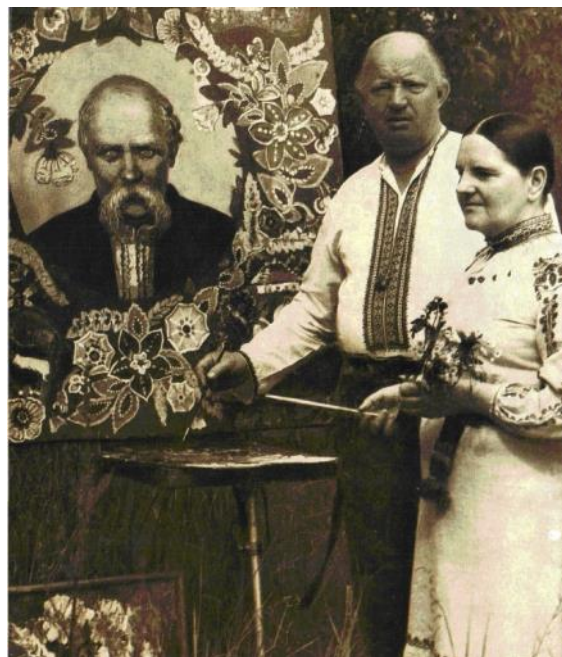
У 1977 році Є. Миронової та Л. Яворському, як митцям, які продемонстрували вміння розв'язувати будь-які художні завдання, було доручено оформлення до Олімпіади-80 готелю «Україна» в Москві. Згідно з розробленим ними і затвердженим проектом, необхідно було виконати масштабні настінні розписи, а також 16 тематичних гобеленів та 9 рушників. Метою проекту для митців була репрезентація України засобами мистецтва на високому ідейно-художньому рівні. З цим завданням вони успішно впорались. Як і у попередніх роботах, домінувала властива Є. Миронової художньо-образна структура: барвисті орнаменти і красуні-птахи зустрічали гостей біля вхідних дверей, а в залі вони опинялись у полоні фантастичного світу, наповненого колоритними образами українського фольклору, символічно трактованими краєвидами з буянням зелені та квітів.

Варто лише було поглянути на гобелени «Ішов Гриць з вечорниць», «Зійди, зійди, місяченьку», «Несе Галя воду». Художня рада на чолі з головним архітектором Москви Д. Посохіним високо оцінила цю роботу українських митців [4, 17-18].

28 квітня 2010 року після трирічного ремонту готель «Україна» в Москві відкрився під новою назвою «Radisson Royal Hotel». Автору тез не вдалось з'ясувати, що сталося після ремонту в ресторані готелю з творами Є. Миронової та Л. Яворського. Перед готелем залишився стояти пам'ятник Т. Г. Шевченку, встановлений там ще у 1974-му році.

В Запорізькому краєзнавчому музеї зберігається декілька народних картин та декоративних розписів Є. Ф. Миронової, серед них: «Сім'я вечеря коло хати», «Їхав козак», «Купальська ніч», «Юність», «Павичі», «Дбайлива господиня» та інші.

У виданнях, присвячених творчості Є. Миронової та Л. Яворського можна побачити ще один портрет Т. Г. Шевченка, створений митцями. Простежуючи їх життєвий і творчий шляхи, треба зазначити, що шевченківська тема була близька їм обом і проявлялась вона не тільки у портретних зображеннях нашого великого Кобзаря, але і тих місць, де він бував, а також у зверненні до його поетичних творів.

У даних тезах ми, зокрема, торкнулись лише декількох, але великих за обсягом робіт в доробку обох художників з метою з'ясувати подальшу долю цих творів. Як бачимо, створене ними зазнало численних втрат. Хотілося б врятувати те, що залишилось, те, у що було вкладено великі зусилля, талант, врешті – любов до України.

Джерела і література

1. Мистецтво, історія, сучасність, теорія. – К.: Академія мистецтв України, 2006
2. Акт прийому-передачі. – № 3. – 16.11.1990
3. Гайдук З. К., Л. Ф. Яворський. Персональна художня виставка. Каталог. – Запоріжжя, 1977. – 4 с.
4. Елизавета Миронова: Альбом / Авт.-упоряд. В. А. Щербак. – К.: Мистецтво, 1987. – 143 с.
5. Кристалов Андрей. Открывается первая посмертная выставка живописца // Запорізька Січ. – 27 квітня 2010
6. Митці України: Енциклопедичний довідник. – К., 1992

Нагорна Г. М. (м. Запоріжжя)

Володимир Юрезанський – літописець Дніпробуду

*Новый, чистый, просветленный,
Над усталою землею,
Вечным словом озаренный,
Вспыхну яркою звездой.*
В. Юрезанський
(5.02.1888 – 9.02.1957)

Люди з часів сивої давнини мріяли приборкати грізну стихію порогів Дніпра, які заважали судноплавству. За різних часів було розроблено велику кількість проектів, але жоден з них так і не був втілений у життя. Лише 1927 року, поблизу легендарної Хортиці, розпочалося будівництво найбільшої на той час гідроелектростанції, спорудження якої мало усунути цю перешкоду. На Дніпробуд з усіх кінців СРСР приїхали тисячі ентузіастів, готових докласти свої руки та зусилля.

Така подія не могла не привернути увагу письменників, поетів, митців. Водночас із будівництвом Дніпрогесу творився і його художній літопис. Відомий український письменник О. Гончар у своєму романі «Людина і зброя» написав такі рядки про Дніпрогес: «Електричним серцем республіки, сонцем електричним назвав тебе народ, і від тебе справді, як від сонця, був осяяний весь край...». На Дніпробуді побували О. Довженко, В. Сосюра, М. Рильський, Ю. Яновський, В. Маяковський, Ф. Гладков, Анрі Барбюс, Мате Залка, Т. Драйзер та багато інших.

Був серед них і Володимир Тимофійович Юрезанський (справжнє прізвище Нос), який майже з самого його будівництва Дніпровської ГЕС приїхав як кореспондент газети «Известия».

Небувалий за масштабами Дніпробуд захопив його з перших днів і незабаром він сам стає активним учасником і свідком усіх звершень. В своїх статтях, нарисах, замальовках Володимир Юрезанський із захопленням розповідав про небувалий трудовий ентузіазм, творчу працю будівників Дніпрогесу, а в подальшому ця тема взагалі стала провідною у його творчій біографії. Більше двадцяти років присвятив він їй і не розлучався з нею до останніх днів свого життя.

Таке захоплення темою праці було для Володимира Тимофійовича не випадковим, адже він сам вийшов із сім'ї трудівників – його батьки походили з українських селян.

Народився Володимир Тимофійович 5 лютого 1888 р. в глухому приуральському селі Пічугіне, в якому він жив до тринадцяти років, а потім, до дев'ятнадцяти, у м. Червоноуфімськ.

Родина майбутнього письменника не мала змоги дати обдарованому юнакові освіту. Спочатку його

навчала бабуся. З осені 1898 р. до весни 1899 р. він навчався в третьому класі в Народній школі в с. Михайлівському, потім (1899-1901 рр.) закінчив двокласне училище в с. Тастуба того ж повіту. З 1900 по 1907 роки Володимир навчався в Червоноуфімському реальному училищі, звідки його виключили як редактора рукописного учнівського журналу «Луч», за вільнодумство і вислали в Іркутськ, звідти перевели в Челябінськ, де він екстерном закінчив реальне училище. З 1908 по 1911 рр. працював в челябінській газеті «Голос Приуралья» репортером. Там же надрукував свої перші вірші.

Редакція газети «Голос Приуралья», серпень 1909 р. Володимир Нос – другий зліва

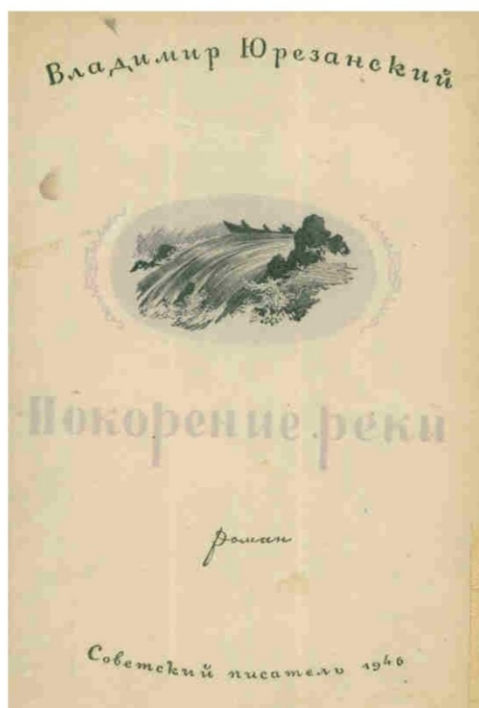
Переборюючи злидні та голод, він закінчив чотири курси економічного відділення Петербурзького політехнічного інституту, а в серпні 1915 р. його призвали на військову службу.

Згодом доля привела його в Україну. Деякий час він жив і працював у Києві, Одесі, Вінниці, Харкові. Тут розквітнув його талант романіста, тут були написані його найкращі твори. Основна тема творчості письменника – любов, праця, людська обдарованість. Книги розповідей: «Ржи цветут» (Харків, 1924), «Зной» (Харків, 1926), «Яблони» (Харків, 1928), «Река в горах» (Київ, 1937) та інші. В 1930 році був написаний роман «Алмазная свита» (1930) – про кам'яновугільний Донбас. Спочатку повість, а потім роман «Исчезнувшее село» (1930) – про драматичну боротьбу українського козацтва, мешканців села Тюрбай на Полтавщині, проти поміщиків-кріпосників за часів Катерини II було перевидано 6 разів. 1 квітня 1928 р. вийшов відзнятий за цим твором фільм «Каприз Екатерины II» (режисер П. Чардинін, сценарій написаний спільно О. Гатов і В. Юрезанський), який до сьогодні, нажаль, не зберігся. Повість В. Т. Юрезанського «Зарево над полями» (1926-1930) витримала 7 перевидань, була перекладена на польську, німецьку, болгарську, українську мови.

У 1933 році, коли комплектувалась авторська бригада для написання «Історії Дніпробуду», до неї увійшов і В. Т. Юрезанський. Ним була проведена колосальна робота: застенографовані і записані бесіди з ветеранами будівництва, зібрано велику кількість важливих документів. Книга мала бути захоплюючою, цікавою, розрахованою на масового читача.

У 1937 році, в результаті напруженої та майже п'ятирічної праці «Історія Дніпробуду» була написана книга, яка складалася з чотирьох розділів: «Історія проектів», «Гребля», «Гавань і шлюз», «Гідростанція». Книга отримала схвалення і була підготована до друку, та не була надрукована...

Однак В. Т. Юрезанський не відмовився від думки оспівати героїку будівництва Дніпрогесу. В передвоєнні роки він пише роман «Покорение реки», який з часом витримав кілька видань не тільки в Радянському Союзі, але й за кордоном.

Владимир Юрезанский

Покорение реки

роман

Советский писатель
Москва
1946

1

Друга світова війна перервала його творчі плани. Він, як щирий патріот, добровільно пішов на фронт. Був у полоні. На початку 1944 року, після німецької каторги, він повертається до Запоріжжя, де починається відбудова зруйнованого Дніпрогесу. І знову письменник у котлованах, на рихтуваннях, на власні очі спостерігає героїчну боротьбу з руїнами, все побачене записує, щоб нічого не проминути і про все розповісти нащадкам. Всі ці події знайшли своє відображення у книзі «Огни на Днестре».

У фондах краєзнавчого відділу Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки є копія книги «З історії Дніпрогесу: уривки», яка була надрукована у Харкові в 1935 р. Її автори: В. Юрезанський, Я. Башмак, В. Дончак, М. Марич. У зверненні до читачів Всеукраїнська редакція «Історії заводів» просить робітників, істориків та літераторів уважно прочитати ці уривки і написати до редакції свої зауваження та поради з метою їх активної участі в редагуванні книги. Також вони звертають увагу і на те, що ці уривки ні в якому разі не можна розглядати як закінчену історію, а лише як зразки тієї роботи, яка зроблена авторами, про їх підхід до висвітлення історичних фактів. Видно, що і автори, і

видавці прагнули до об'єктивного висвітлення одного з епохальних явищ в історії нашої країни.

Про відбудову Дніпрогесу в післявоєнний період розповідає В. Т. Юрезанський в книзі «Человек побеждает» [3]. В ній він розповідає, як греблю розмінували, як вся країна допомагала її відбудувати. Перед читачами постають образи безпосередніх учасників будівництва: будівельників, інженерів, монтажників, начальника будівництва Ф. Г. Логинова та інших керівників. В Російському державному архіві літератури та мистецтва зберігається доповідна записка І. Л. Прута – відомого радянського драматурга та сценариста, від 1947 р. директору сценарної студії «Мосфільм» про роботу над сценарієм за книгою В. Т. Юрезанського «Человек побеждает».

Є в Запорізькій обласній універсальній науковій бібліотеці і книга В. Т. Юрезанського «Дніпрогес», яка вийшла друком у видавництві «Промінь» 1970 року [4]. До неї ввійшли незавершені варіанти двох розділів «Історії Дніпробуду», які були знайдені в архіві письменника. Перший розділ – «Історія проєктів», для написання якого автор відшукав, вивчив величезну кількість архівних документів, прослідкував за долею різних проєктів, створених у період від петровських часів до плану ГОЕЛРО. Другий розділ – «Гребля» – розповідає саме про будівництво Дніпрогесу. Книга має велике пізнавальне значення. Кожний, прочитавши її, відчує дух тієї епохи, повагу до людей, які своїми руками, ентузіазмом, долаючи неймовірні труднощі спорудили найпотужнішу на той час греблю.

В останні роки життя Володимир Тимофійович працював над великим багатоплановим романом, у якому хотів на основі здобутого ним багатого матеріалу відтворити героїчну картину праці, що охоплювала б будівництво й повоєнне відродження Дніпрогесу, та не встиг, відійшов у Вічність. Помер письменник в Москві 9 лютого 1957 року і був похований на Ваганьківському цвинтарі.

Джерела та література

1. З історії Дніпрогесу (уривки) / Юрезанський В., Башмак Я., Дончак В., Марич М. – Харків: Укр. робітник, 1935. – 98 с.
2. Шмаков А. А. О забытом поэте // Шмаков А. А. Наше литературное вчера. – Челябинск, 1962. – С. 67-73.
3. Юрезанський В. Человек побеждает. – М.: Профиздат, 1948. – 139 с.
4. Юрезанський В. Дніпрогес: Документальна повість. – Дніпропетровськ: Промінь, 1970. – 182 с.
5. Юрезанский Владимир Тимофеевич (архив писателя). – Москва, РГАЛИ

НАШІ АВТОРИ

- Борисенко Ольга Євгенівна** – головний зберігач фондів Національного заповідника «Хортиця»
- Будникова Аліна Анатоліївна** – старший науковий співробітник відділу науково-фондової роботи Національного заповідника «Хортиця»
- Моїсеєнко Світлана Петрівна** – старший науковий співробітник науково-просвітницького відділу Національного заповідника «Хортиця»
- Нагорна Ганна Миколаївна** – бібліограф відділу краєзнавства Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. М. Горького
- Нестеренко Володимир Миколайович** – краєзнавець, вчитель географії Веселівської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 2 Веселівської селищної ради, керівник гуртка комунального закладу «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Запорізької обласної ради
- Нестеренко Марія Володимирівна** – вихованка еколога-краєзнавчого гуртка комунального закладу «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Запорізької обласної ради
- Пашиник Світовит Дмитрович** – краєзнавець, релігієзнавець, народознавець, Верховний Волхв (Голова) Духовного центру «Руське православне коло», член Запорізької обласної організації Національної Спілки краєзнавців України, голова комісії з сакрального краєзнавства
- Петрашина Поліна Данилівна** – молодший науковий співробітник відділу реставрації Національного заповідника «Хортиця»
- Петроченко Віктор Іванович** – завідувач краєзнавчого відділу комунального закладу «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Запорізької обласної ради, заступник Голови Правління Запорізької обласної організації Національної спілки краєзнавців України
- Савельєв Олександр Герольдович** – методист краєзнавчого відділу комунального закладу «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Запорізької обласної ради, член Запорізької обласної організації Національної спілки краєзнавців України
- Сичева Маргарита Вікторівна** – старший науковий співробітник науково-просвітницького відділу Національного заповідника «Хортиця»
- Сурченко Сергій Володимирович** – старший науковий співробітник відділу охорони пам'яток історії, археології та природи Національного заповідника «Хортиця», член Правління Запорізької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Головний редактор
- Шелегеда Олена Романівна** – завідувач організаційно-масового відділу по роботі з талановитими дітьми та МАН комунального закладу «Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Запорізької обласної ради, член Запорізької обласної організації Національної спілки краєзнавців України

Вимоги щодо оформлення статей

У журналі «КРАЄЗНАВСТВО ЗАПОРОЖЖЯ» Запорізької обласної організації Національної спілки краєзнавців України публікуються статті, **призначені** краєзнавчому рухові в Запорізькій області та Україні, історії міст і сіл, збереженню, використанню, популяризації пам'яток історії, культури та природи, теорії та практиці українського музейництва, іншим напрямкам краєзнавчої роботи.

Редакційна колегія самостійно визначає **назви рубрик** та віднесення того чи іншого матеріалу до будь-якої з них.

Статті публікуються **українською мовою** та повинні містити матеріал, не опублікований раніше. Окремим файлом може бути подано англomовний переклад статті у повному обсязі.

Подані статті повинні мати такі обов'язкові складові частини:

- постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розкриття поставленої проблеми і на які посилається автор;
- формулювання цілей статті (поставлені завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження;
- висновки, перспективи подальшого розв'язання проблеми у даному напрямку.

Обсяг матеріалу – до 10 повних сторінок.

Текст подається в електронному варіанті у форматі Word. Текст друкується шрифтом Times New Roman, 12 кегль через 1 інтервал і вирівнюється на ширину листа, без переносів.

Абзацний відступ від основного тексту – 0,5 см.

Поля: зліва, справа, зверху, знизу – 2 см.

Оформлення списку використаних джерел та літератури – 11 кегль.

Ілюстрації, схеми, діаграми подаються окремо у форматі jpg, jpeg або tif з підписами до них.

Інформацію про автора (авторів) необхідно розмістити перед заголовком дослідження (у правому кутку) без скорочень за наступною послідовністю:

- прізвище, ім'я (повністю), по-батькові (повністю);
- науковий ступінь, наукове звання (якщо є);
- посада й місце роботи – обов'язково (для непрацюючого пенсіонера – науковий фах чи отримана фахова освіта);
- електронна адреса – обов'язково (за відсутності – поштова адреса);
- телефон – обов'язково.

Назва статті вказується по середині, а нижче – текст. Переноси в назві статті не допускаються.

Посилання на літературу і джерела слід наводити у квадратних дужках з їх наскрізною нумерацією (наприклад, [3, с. 12; 7, с. 44], де 3, 7 – порядкові номери у списку використаних джерел, 12, 44 – номери сторінок). Текст посилання наприкінці тексту статті після заголовку «Джерела та література».

Оформлені згідно з даними вимогами матеріали **в електронному вигляді** надсилаються авторами статей на електронну адресу Запорізької обласної організації Національної спілки краєзнавців України – zoonsku@ukr.net з позначкою – «Редакційній колегії» або на поштову скриньку часопису – zpkrai@ukr.net.

До статті додається заявка на публікацію, яка складається автором статті у довільній формі на ім'я голови Запорізької обласної організації Національної спілки краєзнавців України.

Автори відповідають за повноту висвітлення досліджуваних питань, достовірність наведених фактів, посилання на джерела, написання власних імен, географічних назв тощо. Статті друкуються в авторській редакції.

Редколегія залишає за собою право на відбір матеріалів для друку згідно запропонованих тем і відповідності їх вказаним вимогам.